

صورت مشروح

مذاکرات مجلس

بالضمام متن قوانین

پنجشنبه اول آبان ۱۳۱۴

شماره مسلسل - ۷۰۸

قیمت اشتراك } سالانه : ۲۰ ریال
داخلة : ۱۰۰ ریال
تک شماره : دو ریال
خارجہ :

مطبعة مجلس

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس پنجشنبه اول آبان ۱۳۱۴ *

فهرست مطالب

(۲) شور دوم بقیه لایحه مدنی راجع باده اثبات دعوی
(۴) موفع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

(۱) تصویب صورت مجلس
(۲) تصویب ۵ فقره مرخصی

(مجلس يك ساعت و سه ربع قبل از ظهر برباست آقای اسفندیاری تشکیل کردید)

صورت مجلس پنجشنبه ۲۴ مهر را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند ***

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - در صورت مجلس نظری نیست؟ (اظهاری نشد)

صورت مجلس تصویب شد.

[۲ - تصویب پنج فقره مرخصی]

رئیس - چند فقره خبر کمیسیون مرخصی راجع به

مرخصی بعضی آقایان قرائت میشود:

خبر کمیسیون راجع بمرخصی آقای طباطبائی بروجردی:

آقای طباطبائی بروجردی در اثر کسالت و عارضه مرض

یرقان بمصدق آقای دکتر سیاسی طبیب معالج ایشان از

تاریخ ۱۶ شهریور تا ۱۸ مهر سی و چهار روز غایب

و از حرکت ممنوع بوده و تقاضای اجازه نموده اند و

کمیسیون عرایض عذر ایشان را موجه تشخیص داده و

با تشخیص سی و چهار روز مرخصی ایشان موافقت نموده اینک

خبر آنرا برای تصویب مجلس مقدس تقدیم مینماید.

رئیس - موافقین با مرخصی آقای طباطبائی بروجردی

قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد

خبر مرخصی آقای تراقی

آقای تراقی بواسطه کسالت مزاج و لزوم مسافرت به اروپا

برای معالجه نقضای سه ماه مرخصی بدون استفاده از مقرری از

تاریخ حرکت نموده اند و کمیسیون با این تقاضا موافقت نموده

اینک خبر آنرا برای تصویب مجلس مقدس تقدیم مینماید.

رئیس - با اینکه آقای تراقی حقوقی نمیخواهند تصور

میکنم باید رأی بگیریم و تصویب شود. آقایان موافقین

قیام فرمایند. (اکثر قیام نمودند) تصویب شد. خبر دیگر.

(مطابق تلغوز ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

این مذاکرات مشروح بیست و هفتمین جلسه از دوره دهم تقنینیه

دایره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غائبین با اجازه - آقایان: لاریجانی - حاج مختار مشیر - بیات.

غائبین با اجازه - آقایان: حسن فروزینی - دکبلی - شاهننگ - ابراهیم سیمینی - مندل - ناصری - ...

خبر کمیسیون راجع بمرخصی آقای بیات ماکو :

آقای بیات ماکو برای اصلاح امور محلی تقاضای بیست روز مرخصی از تاریخ حرکت نموده اند کمیسیون عریض با تقاضای ایشان موافقت نموده اینک خبر آنرا تقدیم می نماید.
رئیس - موافقین با مرخصی آقای بیات ماکو از روز حرکت قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد
خبر کمیسیون راجع بمرخصی آقای قزوینی :

آقای قزوینی برای رسیدگی بامور محلی تقاضای دوازده روز مرخصی از تاریخ ۱۳ مهر ماه ۱۳۱۴ نموده اند کمیسیون عریض با این تقاضا موافقت نموده و اینک خبر آنرا تقدیم می نماید
رئیس - موافقین با مرخصی آقای قزوینی قیام فرمایند (جمعی قیام نمودند) تصویب شد.

خبر کمیسیون راجع بمرخصی آقای عراقی .

آقای عراقی بواسطه کسالت و لزوم تغییر آب و هوا مسافرت نموده و هشت روز از تاریخ هشتم مهرماه ۳۱۴ استجازه نموده اند کمیسیون عریض با تقاضای ایشان موافقت نموده اینک خبر آنرا تقدیم می نماید.
رئیس - موافقین بامرخصی آقای عراقی قیام فرمایند (گروهی برخاستند) تصویب شد.

[۳ - شور دوم بقیه لایحه قانون مدنی راجع باده اثبات دعوی]

رئیس - شور دوم بقیه لایحه قانون مدنی راجع باده اثبات دعوی
خبر کمیسیون

کمیسیون قوانین عدلیه جلسه خود را با حضور آقای وزیر عدلیه تشکیل داده و نظر باینکه لایحه نمره ۱۶۸۸۶ وزارت عدلیه راجع بدلائل اثبات دعوی در تعقیب مواد قانون مدنی در کمیسیون قوانین عدلیه سابق رسیدگی و بر حسب تقاضای آقای وزیر عدلیه کتاب اول آن تا ماده ۱۲۸۴ تفکیک و راپورت آن به مجلس شورای ملی تقدیم و بتصویب رسیده بود لذا کمیسیون فعلی در تعقیب جریانات فوق الذکر بشور ثانی بقیه مواد لایحه که کتاب دوم و سوم و چهارم و پنجم از جلد سوم قانون مدنی

میباشد مبادرت و با ملاحظه و مطالعه پیشنهادات آقایان نمایندگان محترم که ضمن شور اول نموده بودند و مذاکرات لازمه نسبت بهر يك از مواد بالاخره خبر شور اول کمیسیون با جزئی اصلاحاتی تصویب و اینک خبر آنرا بعنوان خبر شور ثانی تقدیم می نماید که در تکمیل مواد مصوبه سابق مورد تصویب واقع گردد.

رئیس - ماده ۱۲۸۴

کتاب دوم - از جلد سوم - در اسناد

ماده ۱۲۸۴ - سند عبارت است از هر نوشته که در مقام دعوی یا دفاع قابل استناد باشد .

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۸۴ قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۲۸۵ :

ماده ۱۲۸۵ - شهادتنامه سند محسوب نمی شود و فقط اعتبار شهادت را خواهد داشت

رئیس - آقای دیبا

طباطبائی دیبا - ظاهر این ماده این است که شهادت کتبی حکم شهادت شفاهی را ندارد در صورتی که در بعضی از موارد ممکن است در طرز محاکمه در محکمه شهادت کتبی ممکن نباشد چنانچه نظرم است در قانون انحصار وراثت همچو ماده بود که محکمه شهود را باید احضار کند . این ماده ظاهرش این است که شهادت کتبی بعینه مثل شهادت شفاهی است . از این جهت بنده معتقدم آن قید بشود تا در بعضی موارد برای محاکم تولید اشکال نکند و اگر بنا شود در تمام موارد شهادت کتبی حکم شهادت شفاهی را داشته باشد این اسباب زحمت خواهد بود.

وزیر عدلیه (آقای صدر) - این جا فقط مقصود بانر

شهادت کتبی است که اعتبار او چقدر است آیا اعتبار سند را دارد یا نه در اینجا نفی شده و گفته شده است که اعتبار سند را ندارد فقط حکم شهادت شفاهی را دارد و حیثیتش بجای شهادت شفاهی است ولی البته محکمه شهود را بشناسد با توضیحات بخواند مانع از این نیست که آنها را احضار کند و توضیحات بخواند و اینقسمت جنبه اصول محاکمات

حقوقی را دارد و در قانون اصول محاکمات البته پیش بینی خواهد شد .

رئیس - آقای هزار جریبی

هزار جریبی - بنده گمان می کنم در این جا اسباب زحمت کلی خواهد شد برای اینکه میگوید شهادت نامه سند محسوب نمی شود و فقط اعتبار شهادت را خواهد داشت و در ماده ۱۳۱۵ هم مینویسد : شهادت باید از روی قطع و یقین باشد . خوب این مکتوب است . کاغذ است یک سطر شهادت است که مینویسند پنجاه نفوسد نفر هم مهر می کنند و از محل دوری میاورند قاضی که نمی تواند این همه را حاضر کند . در این جا قاضی چه باید بکند و تکلیفش چیست ؟ این ماده با آماده که در باب شهادت نوشته اند اختلاف پیدا خواهد کرد مینویسد شهادت نامه فقط اعتبار شهادت را دارد ولی در آن ماده ۱۳۱۵ هم يك شرحی مینویسد که البته خیلی خوب است ولی این دو ماده باهم موافقت ندارد . مواد ۱۲۱۵ و ۱۳۱۶ و ۱۳۱۷ و ۱۳۱۸ و ۱۳۱۹ و ۱۳۲۰ يك شرطی برای شهادت قرار داده اند هم درست و صحیح ولی این ماده با آنها هیچ موافقت ندارد زیرا میگوید همین کاغذی که پنجاه صدتا مهر داره قبول کنید و قاضی چه تحقیقاتی با این صورت می تواند بکند ؟ خوب است در این باب يك توضیحی بدهید .

مخبر کمیسیون قوانین عدلیه (آقای نقابت) - عرض کنم

مدارکی که ضمیمه عرض حال با هر مطالبه و حقی میشود از دو حال خارج نیست یا سند است یا استشهاد . برای سند ماده ۱۲۸۴ توصیف کرده که سند عبارت از نوشته ایست که قابل استناد باشد و کیفیت اسناد هم در مواد بعدی همین شده که چند قسم است . اما راجع بشهادت نامه اگر ضمیمه عرض حال شد باید دید تکلیفش چیست و چه تأثیری خواهد داشت یعنی مثل سند است یا نه ؟ در اینجا مقصود این است که شهادت نامه مثل سند نیست و فقط اعتبار شهادت را دارد یعنی همان اندازه که بیان شهادت در محکمه

میتواند مثبت دعوی باشد (فرض بفرمائید تا پنجاه تومان) شهادت نامه هم همان اثر را دارد یعنی اماره شهادت باشد ولی این مانع از این نیست که محکمه شهود را احضار کند و توضیحات از او بخواند بدلیل اینکه در ماده ۱۳۱۶ نوشته شهادت باید بطور قطع و یقین باشد البته محکمه باید شاهد را احضار کند و از روی وجدان او بفهمد که راست است یا نه بنا بر این اشکالی نیست و تناقضی هم با آن مواد که فرمودید ندارد .

رئیس - آقای عراقی

عراقی - عرضی ندارم .

رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - در شور اول این ماده در کمیسیون مذاکرات زیاد شده بنده البته مقصودم این نیست که آنها را تکرار کنم ولی چون در اینجا همانطور که آقای هزار جریبی فرمودند بطور کلی يك اشکالاتی بنظر بنده رسیده که وارد است و يك راه حلی هم بنظر رسیده که باید اصلاح شود و رفع اشکالات خواهد شد . این ماده اگر باین ترتیب تصویب شود علاوه بر این معارض خواهد بود با يك مواد دیگری که در جای دیگر غیر از این قانون تصویب شده (راجع به جرح شهود) بلکه اساساً موجب تراکم امور هم خواهد بود برای اینکه در قوانین راجع به صلحیه و همچنین در موارد دیگر راجع بشاهد گفته شده که شهود باید چه شرایطی داشته باشند و چطور در محکمه ادای شهادت کنند و طرف دیگر حق دارد آنها را جرح کند و از این گذشته در قانون مجازات عمومی يك ماده هست که مینویسد کسانی که شهادت دروغ میدهند و حکم محکمه باستناد این شهادت دروغ صادر شود بعد از صدور حکم اگر کذب شهود معلوم شد آن شهود مجازات دارند و اگر قاضی نتواند بدون استماع شهادت شهود در محکمه فقط باستناد يك ورقه استشهاد حکم بدهد فرضاً بعد از اینکه حکم صادر شد و کذب شهادت ثابت و مسلم شد محکمه چرا نمیتواند

آن شهود را مجازات کند زیرا میگوید شهادت دروغ وقتی قابل تعقیب است که شاهد بیان خودش را در محکمه شفاها اظهار کرده باشد نه نوشتن در ورقه شهادت نامه پس این ماده با آن ماده راجع به مجازات شهود منافات ندارد و در صورت کذب بودن قابل مجازات نمیداند چون ماده صریح است و مینویسد آن شهادت دروغی قابل مجازات است که در حضور محکمه ادای شهادت شده باشد. از آن گذشته وقتیکه بنا باشد شهود در محکمه بیایند و در حضور قاضی شهادت بدهند چون در حضور قاضی با یک تشریفاتی شهادت میدهند از این جهت آن تساهی قبلی را از بین میبرد. در هر صورت چون در این خصوص زیاد مذاکره شده است بنده نمی خواهم در این قسمت بیشتر از این چیزی عرض کنم. در شور اول هم عرض شد بطور کلی راجع به شهادت مواد دیگری هست که تعیین میکند شهود باید در محکمه حاضر شوند و اگر بنا شود اینجا نوشته شود استشهاد حکم شهادت را دارد آنوقت قاضی میتواند استناد کند باین ماده و بگوید چون شهادت نامه اعتبار شهادت شهود را دارد از این جهت حضور شهود در محکمه لازم نیست. و حکم بدهد. ممکن است ایراد شود که اگر بنا باشد مجموع امور را شهود بیایند و در محکمه شهادت بدهند پس آتھائی که در خارج از محل محکمه است تکلیف آنها چه خواهد شد. تکلیف این نوع از شهود را هم قانون معلوم کرده. اگر شهود در محل محکمه نباشند قاضی بکنفر را مأمور می کند یا قاضی محل سکونت شهود را معلوم می کند تا شهادت شهود را استماع کند. صورت مجلس را تهیه می کنند و میفرستند اینجا هم یا شهود جرح میشوند یا حکم صادر میشود. این است که بنظر بنده اگر وزیر محترم عدلیه موافقت فرمایند و این ماده حذف شود بهتر است. برای اینکه ما همیشه وجود يك ماده را برای جلوگیری از يك مضاری وضع میکنیم. و بنده فکر میکنم اگر این ماده اساساً نباشد هیچ ضرری نخواهد داشت.

برای اینکه با نبودن این ماده اگر بطور کلی باید شهادت شهود اعتبار بدهند باز در حدود قانون مجبورند که بدهند اگر هم نباید بدهند که نمیدهند. اگر استشهاد جزو سند محسوب میشود که محسوب خواهد شد و اگر هم نه که هیچ يك موضوعاتی است که هیچوقت قاضی نمیتواند اقداماتی بکند که برخلاف منظور قانون این است که اگر آقای وزیر عدلیه موافقت فرمایند و این ماده حذف شود بهتر است. بنده پیشنهاد می کنم که جمله دوم این ماده که نوشته فقط اعتبار شهادت را خواهد داشت تبدیل شود باین جمله: ماده ۱۲۸۵ - شهادت نامه سند محسوب نمیشود و فقط حکایت از شهادت شهود مینماید یعنی يك ورقه استشهادی که در محکمه ارائه میشود يك چیزی است که حکایت می کند از اینکه شهودی در خارج هست. با این صورت تصور میکنم رفع عیب بشود.

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - نماینده محترم اگر توجه فرمایند ملاحظه خواهند فرمود که در اینجا منظور تعیین اعتبار و اثر شهادت نامه است از لحاظ اینکه ممکن است تصور کنند چون شهادت نامه هم يك نوشته است ممکن است اعتبار سند را داشته باشد. از این جهت لازم بود تصریح شود که این شهادت نامه اعتبار سند را ندارد منتهی چون شهادت نامه حاکی از این است که يك اشخاصی شهادت داده اند از این حیث بمنزله شهادت قانون پیش بینی کرده اما احکام مربوطه بآن در جای خودش گفته شده و هیچ لازم نیست که در اینجا که در مقام تعیین اعتبار شهادت هستیم تمام احکام مربوطه بشهادت را هم بنویسیم. اینکه فرمودید در قانون برای شهادت دروغ مجازاتی تعیین شده و قانون مخصوصاً قید کرده که مجازات در صورتی است که منحصرأ در محضر محکمه ادای شهادت کرده باشند در این قسمت گمان میکنم اشتباهی برای نماینده محترم شده باشد زیرا در قانون مجازات در باب مربوط به شهادت

بطور کلی مینویسد هر کس شهادت دروغ بدهد و شهادتش مؤثر در حکم باشد اعم از اینکه این شهادت شهادت کتبی باشد یا شهادتی که در محضر محکمه داده شده باشد و بنظر بنده در این مقام تعیین اعتبار شهادت نامه است و بنده تصور میکنم این اندازه کافی باشد آنوقت آن احکام مربوطه که شهادت چطور باید باشد آیا شهادت باید بطور قطع باشد (بطوریکه آقای هزار جریبی اظهار تکرانی فرمودند) یا سایر موارد مربوطه که در باب شهادت نوشته شده است بنظر بنده حالا اینجا جایش نیست و بنا بر این از نظر اینکه توهم میرفت که آیا شهادت نامه در حکم سند است و اعتبار سند را دارد یا خیر لازم بوده است که در این مقام ذکر شود که شهادت نامه اعتبار شهادت را دارد و بمنزله شهادت است حالا احکام شهادت چیست آیا حاکم لازم میدانند که شهود هم بیایند در حضور محکمه و ادای شهادت کنند یا اینکه نوشته او مسلم و محرز باشد برای محکمه و محکمه لازم نداند که شاهد را احضار کند در محکمه برای ادای شهادت اینها يك مسائلی است که در جای خودش در اصول محاکمات ذکر میشود اما اشکالی که از حیث جرحش فرمودند بنده تصور میکنم که اگر در يك مقامی محکمه کافی نداند شهادت نامه کتبی را برای ختم دعوی مانع نیست که اگر ان کسی که کتباً شهادت داده است اگر دلائلی برای جرح دارد بگوید البته محکمه رسیدگی میکند چنانچه جرح او را وارد دید این جرح او را ترتیب اثر میدهد باین جهت بنده عقیده ام اینست که اشکالی نیست و مقتضی است بهمین عبارتی که در قانون نوشته قناعت شود.

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - بنده تصور میکنم بقدری در موضوع اشتباه شده باشد لازم دانستم تفسیری عرض کنم اولاً دعوی را ما بر چند قسم کردیم که يك قسمش در جلسه قبل گذشت یکی اسناد است یکی شهادتست یکی اماراتست یکی قسم که بر ترتیب بعد در هر کتابی میآید عجلاناً ما در باب شهادت نیستیم کتاب شهادت بعد از اسناد میآید این بحث ها باید

در آنجا بشود این جا برای چه این کلمه را گذاشتیم (استدعا میکنم درست توجه فرمائید) خاطر م هست سابق که درس مینویسند فقط يك موضوعی را که می پرسیدیم می گفتند که موضوع باید جامع و مانع باشد یعنی افراد خودش را جمع کند و غیر خودش را طرد کند این تعریف صریح است. اینجا ما چند تعریف برای سند کردیم تعریف کردیم که سند عبارت است از هر نوشته که در مقام دعوی قابل استناد باشد چون این تعریف مانع نیست یعنی استشهاد را وارد می کند فقط غرض از این ماده اینست که استشهاد نوشته است سند نیست غرض از این ماده این است اما کیفیت استشهاد در باب شهادت مفصلاً ذکر شده است این توضیح را لازم دانستم عرض کنم.

رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - چون اینجا راجع باشکالاتی که بنده در این ماده دیدم يك توضیحاتی فرمودند آقای احتشامزاده و آقای مؤید احمدی که نه تنها صحیح نبود بلکه جواب بنده را نمیداد اینست که خواستم بطور اختصار عرض کرده باشم که عرایض بنده و اشکالاتی که هست راجع بجمعه اول نبود که آقای مؤید و آقای احتشامزاده از قسمت اول دفاع فرمودند بنده در اینکه شهادت سند محسوب بشود یا نشود هیچ عرضی نکردم بلکه عمده اشکال بنده بجمعه دوم بود که خیلی اهمیت دارد برای اینکه اگر منظور جمله اول باشد ممکن است همان جمله قید شود بهر عنوان و هر صورتی که ممکن است ولی منظور بنده در قسمت دوم بود که نوشته بود فقط اعتبار شهادت را دازد این راه را می بندد برای محاکم. يك کسی استشهاد میکند روی این اصل دیگر بکلی اصلاً شهود را مستغنی میکند از اینکه بیایند در محکمه ادای شهادت بکنند و با همین يك ورقه پاره و يك استشهاد قلابی که آورده است همان را کافی باید دانست که کسی را محکوم کند بپرداخت يك مبلغ هنگفتی که بطوری که قانون راه داده حکم صادر کنند از این جهت بنده عرض کردم که برای جرح شهود يك ترتیبی در قانون همین کرده که

این جلوگیری از او خواهد کرد مخصوصاً قسمت دومش بعد از تصویب قانون اهمیت دارد چون قانون امارات و شهاداتی که در سنه ۱۳۰۶ از تصویب مجلس گذشته بود يك موارد مخصوصه بود که اگر استناد بشهادت شهود هم نمیکردند اصلاً نمی پذیرفتند. ولی در این قانون بطوریکه آقایان ملاحظه میفرمایند خیلی توسعه داده شده است يك قسمتش را هم ناچار بوده اند توسعه بدهند این قسمت باعث شده که بگوئیم يك قسمت عمده و عادی بشهادت شهود قابل اثبات است و يك کسی يك استشهادی تهیه میکند و ضمیمه میکند آنجا تا کمون ترتیبات این بود که شاهد را میاورند در محکمه مخصوصاً قاضی تحقیقات میگرد و شهادت شهود را استماع میگرد مخصوصاً از وکیل مدعی علیه سؤال میگردند که آیا چه سؤالاتی از شهود دارید ممکن بود در نتیجه این سؤالات اصلاً شهود بر میکشند از شهادت یا مطلع میکشند که جریان چه بوده است ولی اگر اینماده بگذرد محاکم دیگر نمیتوانند این عملیات را بکنند بهر حال بنده مقصودم راجع بقسمت دوم است.

وزیر عدلیه - کرچه بنظر بنده خیلی این ماده محتاج بمذاکره نبود ولی چون مذاکره خیلی شد اینجا باید يك توضیحی عرض کنم بنده تصور میکنم مطلب بواسطه عدم توجه باصل جنبه قانون و حیثیت این ماده خوب توجه نشده است این مواد تا بحال قانون مدنی نبود قانون اصول محاکمات بود آنجا هم جنبه ایجاد حق و هم جنبه دستور محاکمات یعنی قانون طرز با هم مخلوط بود حالا تفکیک می شود آن قسمت که مربوط است با ایجاد حقی که قانون مدنی اینهم و حیثیتش است آن قسمتی که مربوط است بدستور محاکم که اساس اصول محاکمات است در اصول محاکمات است اینجا يك بابی داریم برای شهادت همانطور که يك بابی داشتیم برای اقرار و اقرار را تعریف کردیم بعد گفتیم شرایط اقرار چیست بگوئیم اقرار کتبی در حکم اقرار شفاهی است یعنی تمام امتیازی که برای اقرار شفاهی است برای اقرار کتبی هم بعد از نوشتن هست این جا

هم همان حال را دارد شهادت اعم از این است که ملفوظ شود یعنی بزبان گفته شود یا بقلم نوشته شود هیچ تفاوت ندارد امر صادر از يك شخصی که مبنی بر يك اخباری است این اخبار اعم از اینکه بنویسند يك کسی لال است فقط مینویسد يك کسی که خط ندارد میگوید یا کسی که هر دو را دارد کاهی حرف میزند کاهی مینویسد این از حیث ماهیت فرقی ندارد ولی چون در اذهان این است که اقرار آن است که شفاهاً گفته شود شهادت آن است که لفظاً گفته شود در قانون هم لازم بود که گفته شود که آنچه هم نوشته شود همان اثر ملفوظ دارد و اثرش این است میخواهیم اینجا بگوئیم چنانچه در ماده اول هم گفته شد سند عبارت از هر نوشته ایست که در مقام دعوی یا دفاع قابل استناد باشد موهم این بود که آیا شهادت نامه هم يك سندی است يك نوشته ایست قابل استناد؟ برای اینکه مبدا تصور شود این سند است مفهوماً خواستیم که از این فکر بیرون بیروم و تا آنجا هم خواستیم بگوئیم بی اثر نیست و اثر شهادت ملفوظ را خواهد داشت ولی کجا مؤثر است؟ در جائی که محکمه اعتماد کند شرایطش چیست همان شرایطی که در باب شهادت خواهیم گفت جرح دارد یا ندارد البته شهادت قابل جرح است اعم از اینکه ملفوظ یا مکتوب باشد مسئله طرز قبول شهادت اعم از کتبی یا شفاهی و طریقه جرح شاهد اینها همه مربوط است به اصول محاکمات که در آنجا نوشته خواهد شد عنقریب هم خدمت آقایان میرسد

رئیس - موافقین باماده ۱۲۸۵ قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۸۶

ماده ۱۲۸۶ - سند بردو نوع است رسمی و عادی

رئیس - موافقین باماده ۱۲۸۶ قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۸۷

ماده ۱۲۸۷ - استنادی که در اداره ثبت اسناد و املاک

و با دفاتر اسناد رسمی یا در نزد سایر مامورین رسمی در حدود صلاحیت آنها و برطبق مقررات قانون تنظیم شده باشد رسمی است

رئیس - آقای دیبا

طباطبائی دیبا - این قسمت در قانون مدنی خیلی اهمیت دارد زیرا تماس دارد با عموم مردم این است که بنده عقیده ام این است که در اطرافش اگر مذاکراتی بشود عیبی ندارد خاصه برای توضیحات است که در کمیسیون عدلیه مذاکره میشود که بنده عقیده ام این است که در مجلس هم باید مذاکره شود و در صورت مجلس باید قید شود که يك وقتی ممکن است قابل استفاده بشود در این ماده عبارت اینطور است که طبق مقررات قانون تنظیم شده باشد این تنظیم ظاهرش این است که سند وقتی رسمی است که مابین دو نفر تنظیم شده باشد والا اگر يك سندی پیدا شد که از یکطرف تنظیم شده است نه از دو طرف آنوقت این شامل آنها نیست در صورتیکه اینها هم سند رسمی محسوب میشود مثلاً صورت مجلس که در موقع ثبت اسناد در موقع تحدید حدود نوشته میشود این يك سندی است که مامور صلاحیت دارد و مطابق قوانین این نوشته را امضا کرده و ممکن است برای طرف هم در يك موقع لازم باشد که در حقیقت این را نمیشود گفت که سندی است تنظیم شده مابین دو نفر که از یکطرف مامور دولت است و صلاحیت دارد و ممکن است در يك موقعی قابل دفاع و استناد باشد و همچنین اوراق هویتی که از اداره احصائی صادر میشود این اوراق هویت را نمیگویند که اینها يك سندی است که تنظیم شده است پیش بکنفر و همچنین يك تصدیقاتی که از يك محاکمی صادر میشود بنده يك دعوائی در فلان محکمه دارم و يك تصدیقی از آن محکمه میگیرم البته در موقع دفاع و محاکمه آن تصدیق برای من سند رسمی است و مامور صلاحیت دار آن را امضا کرده است با وجود اینها ظاهر این عبارت او را نمیپسندم و همچنین يك موارد دیگری هم هست مثلاً چکهای

صادر از ناحیه دولت اینها يك استنادی است که در واقع رسمی است مابین دو نفر تنظیم شده اینجا خوبست آقای وزیر عدلیه توضیحی بفرمایند و یا اینکه اگر ممکن باشد يك اصلاحی هم در این ماده بشود که این موارد را شامل شود.

رئیس - آقای احتشامزاده

احتشامزاده - گمان میکنم این نگرانی نماینده محترم ناشی از این باشد که عبارتی که در ذهنشان شاید تصور فرمودند و اظهار نگرانی کردند عبارت قانون عبارت تنظیم شده باشد است تنظیم هم یعنی اینکه باشخصی که حاضر باشند بینشان تنظیم بشود نیست بلکه عبارت ساده است که این توهم و نگرانی را ممکن است ایجاد کند که يك استنادی بین اشخاص تنظیم شده است و تنظیم اعم است از اینکه بین يك اشخاصی باشد یا در ادارات دولتی باشد بنا بر این عبارت تنظیم هیچ جای نگرانی برای این موردی که آقای فرمودند ندارد و بعقیده بنده همانطور که خود آقای نماینده محترم فرمودند تنظیم سند اعم است از اینکه بین اشخاص باشد یا در ادارات دولتی بدون اینکه اشخاصی طرف تبادل سند باشند تنظیم شده باشد پس بعقیده بنده نگرانی آقای مورد ندارد و عبارت تنظیم هیچ جای نگرانی برای آقای نخواهد داشت.

رئیس - آقای مؤید احمدی

مؤید احمدی - در قسمت اول این ماده البته جای هیچ حرفی نیست استنادیکه در اداره ثبت اسناد و املاک یا دفاتر اسناد رسمی تنظیم میشود البته اینها سند است و شبهه هم در این موضوع نیست اما در قسمت بعد که می نویسد: یا در نزد مامورین رسمی در حدود صلاحیت آنها و بر طبق مقررات قانونی تنظیم شده باشد اینها هم رسمی است بنده این جا لازم دانستم يك عرضی بکنم و آن این است که غرض از این ماده چون ماده اول را فراموش نمیکنیم غرض ما استنادی است که در محکمه قابل پذیرفتن است غرض این است مثلاً فرض کنی که اگر ما بنام مامورین بخاریم

خودمان که در خارج حق داشته باشیم که سندی را برای تولد طفلی که در پاریس متولد میشود و از دو نفر ایرانی است تنظیم کند البته آنرا هم ما سند رسمی میشناسیم یا در قسمت ثبت اسناد یا ازدواج یا طلاق و این قسمتهائی که در خارج واقع میشود البته چون در نزد مأمورین صلاحیت دار است و چون بموجب قانون و مقررات قانونی تنظیم میشود البته سند است و رسمی است اما توضیح بنده راجع بیک موضوعی است که این خیلی کش پیدا نکند که صورت مجلس را هم که دو نفر مفتش در خارج تنظیم میکنند و درست میکنند آنرا هم سند رسمی قلمداد کنند چون میگویند مأمورین صلاحیت دار هستند بموجب قانون هم هست . قانونی نیست آقا . چرا ما در قانون نوشتیم نظامنامه بنویسند و نظامنامه هم اینطور نوشته شده و فردا میگویند اینهم قانونی است و سند رسمی حساب کنند غرض از این ماده این نیست . غرض از این ماده اسنادی است که در اداره ثبت اسناد و املاک تنظیم میشود غرض اسنادی است که مأمورین دولت ایران در خارجه بموجب وظیفه و مقررات قانونی تنظیم نمایند اینها سند است لکن چیزهای دیگر را شامل نیست چون آنها در محکمه قابل استناد نیست آن نوشته که در بیرون شهر درست میشود و بیش از این نمیخواهم توضیح بدهم همینقدر میخواهم عرض کنم که مقصود از این ماده این اسناد است نه هر کاغذی که در بین دو نفر تنظیم میشود .

وزیر عدلیه - نظر باینکه پاره توضیحات در تفسیر قانون مؤثر است این است که بنده هم بیک توضیحی عرض میکنم . منظور از این که میگوئیم سند رسمی قابل تکذیب و تردید نیست چیست و چه حکمت باعث شده که در قوانین این قسمت ذکر میشود . این است که طرز تنظیمش طوری باشد که مصون از حیثیت تکذیب باشد و بتوان آنرا تکذیب کرد ولی کی این حیثیت را بخود بگیرد ؟ وفق که مطابق مقررات قانون مأمورین صلاحیت دار آن را تنظیم کرده و مطابق مقررات قانونی تنظیم شده باشد یعنی قانون بیک

شرایطی را از برای صحت سندی که صحیحاً تنظیم شده باشد و از حیث صدور قابل تردید و تکذیب نباشد معین کرده و دستور داده است که سندی که مطابق آن دستور انجام شد اعم از اینکه بین یک طرف یا دو طرف یا در یک مجمعی باشد رسمی است و تفاوتی نمی کند پس این ملاحظات را قانونی که میخواهد یک سندی را که طرز تنظیمش را محکم کند معین مینماید مثل اینکه قانون دفاتر ثبت یک شرایطی را مقرر کرده است که مطابق آن شرایط اگر سندی تنظیم شد میگوئیم دیگر نمیشود آن را تکذیب کرد یعنی این حقیقه واقع شده است و صادر شده است باین کیفیت بنا بر این یک عبارت جامعی این جا نوشته شده است و ممکن است همانطور که یک قوانینی چنانچه الان داریم از برای طرز تنظیم اسناد قوانینی هم بعد پیدا شود که فلان سند مثلاً نسبت بفلان امر این ترتیب باید تنظیم شود آن قانون طرز و تنظیم است و این قانون حقوق است یعنی او مؤثر است در آنچه را که قانون طرز و قانون دستور گفته است و ما اینجایش از این نمیگوئیم بنابراین نه جای این است که توسعه بدهیم بیک چیزهایی که نباید شامل بشود و نباید تضییق کرد بآن اسنادی که الان باید تنظیم شود مطابق قوانین این است که در این جا نوشته شده است هر سندی که نزد مأمورین صلاحیت دار و مطابق مقررات قانونی تنظیم شده باشد آن سند رسمی است و تطبیق هم البته با محاکم و اشخاصی است که نظر در این اسناد میکنند .

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۸۷ قیام فرمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد ماده ۱۲۸۸ :

ماده ۱۲۸۸ - مفاد سند در صورتی معتبر است که مخالف قوانین نباشد

رئیس - آقای دیبا
طباطبائی دیبا - این ماده در لایحه پیشنهادی دولت نبود و آقای وزیر عدلیه در کمیسیون این ماده را پیشنهاد کردند و علاوه شد ولی بنده آنچه مطالعه کردم حقیقه این

ماده اگر باین ترتیب تصویب شود بکلی اعتبار اسناد رسمی از میان خواهد رفت و هر کسی بر علیه هر کس یک سند رسمی ابراز کند او ممکن است بیاید در محکمه اظهار کند این سند صحیح است تنظیم هم شده است از من هم صادر شده است ولی مفادش مخالف قانون است آنوقت می افتد در جریان قانونی و محاکم و ممکن است یکسال طول بکشد بنده که سند بر علیه من تنظیم شده است این را ممکن است که بپریم روی جریان اینک مفادش منافی با قانون است آنوقت در نظر محاکم چه چیز موافق قانون باشد یا مخالف قانون باشد این هم در موقع عمل اسباب زحمت میشود و بنده معتقدم علاوه بر این در صورتی که ما در ماده سابق کفایت طبق مقررات قانونی تنظیم شده باشد آن سند رسمی است و البته آن سند سندی است که مفاد و تمام موادش حقیقتاً مطابق قانون تنظیم شده باشد دیگر احتیاج باین ماده نیست زیرا در ماده اول گفتیم که سند رسمی آن است که مطابق قوانین تنظیم شده باشد چه اصل خود سند چه مفادش دیگر احتیاج باین ماده نیست .

وزیر عدلیه - سند معتبر باید از دو جهت ملاحظه شود باعتبارش یکی از حیث صدور و طرز تنظیم که باید صدورش محرز بشود از ناحیه شخصی که آن را بطرف خود میدهد و یکی هم از حیث مفاد و دلالتش و بنا نیست که هر سندی که نوشته میشود با هر مدلولی قابل استناد باشد . اینطور نیست البته باید مدلول استنادش صحیح باشد پس دو جنبه دارد و از آقای دیبا تعجب میکنم که همینطور ایراد کردند باین ماده در حالتی که مفاد سندی مطابق قوانین نباشد چگونه تصدیق می شود که قابل اجرا باشد مثلاً بنده رفتم روی یک سندی بر علیه آقای دیبا نسبت بیک خانه و خانه ایشان را بخودم منتقل کردم و رفتم در دفتر اسناد رسمی و صاحب دفتر هم یک آدم احمق بود آمد و نوشت . ایشان میفرمایند قابل اجراست این سند چون رسماً صادر شده است بلی دیگر ؟ ولی خیر آقا باید مفادش مطابق قوانین باشد کسی که مالک نباشد چیزی را نمیشود بفروشد ، کسی که معامله میکنند باید معامله اش صحیح باشد اگر معامله شما بکنید

و در آن قید کنید شرط فاسد و شرط مفسد عقد را اینجا باید اجرا شود ؟ این هیچ تصور نمیشود باین جهت قید این ماده لازم بود و بنده در کمیسیون این را توضیح هم دادم (صحیح است)

رئیس - آقای اعتصامزاده
اعتصامزاده - بنده با اصل ماده مخالفی ندارم فقط

راجع به جمله که در ماده بعد نوشته شده و مربوط باین ماده میشود عرضی داشتم در ماده بعد می نویسد خیر از اسناد مذکوره در ماده فوق ماده همین ماده ۱۲۸۸ است که می نویسد مفاد سند در صورتی معتبر است که مخالف قوانین نباشد تصور میکنم اینجا با در مطبعه اشتباه شده است یا باید جایش تغییر پیدا کند و جایش اینجا نیست والا مثل این میشود که گفته شود اسنادی که رسمی است نباید موافق قانون باشد و حال اینکه اینطور نیست .

وزیر عدلیه - ایرادی که آقا فرمودند صحیح است و جایش را باید تغییر بدهیم و بنده موافقم

مخبر - تذکری که آقای اعتصامزاده دادند و آقای وزیر عدلیه هم موافقت فرمودند صحیح است و باید نوشته شود غیر از اسناد مذکوره در ماده ۱۲۸۷ تا رفع آن اشتباه بشود و بنده با اینقسمت موافقت دارم .

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۸۸ قیام فرمایند (اکثر قیام کردند) تصویب شد . ماده ۱۲۸۹ با اصلاحی که شد قرائت میشود :

ماده ۱۲۸۹ - غیر از اسناد مذکوره در ماده ۱۲۸۷ سایر اسناد عادی است .

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۸۹ قیام فرمایند (عده زیادی برخاستند) تصویب شد . ماده ۱۲۹۰ :

ماده ۱۲۹۰ - اسناد رسمی در باره طرفین و وارث و قائممقام قانونی آنها معتبر است و اعتبار آنها نسبت باشخاص ثالث در صورتی است که قانون تصریح کرده باشد .

وزیر عدلیه - آن جا که نوشته شده وارث و قائممقام

قانونی آنها بجای آنها آنان نوشته شود بهتر است برای اینکه بعد اعتبار آنها تکرار شده است.

رئیس - ماده با اصلاح قرائت میشود.
ماده ۱۲۹۰ - اسناد رسمی در باره طرفین و وراثت و قائممقام آنان معتبر است و اعتبار آنها نسبت باشخاص ثالث در صورتی است که قانون تصریح کرده باشد.
رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۰ قیام فرمایند (اکثر قیام کردند) تصویب شد. ماده ۱۲۹۱:

ماده ۱۲۹۱ - اسناد عادی در دو مورد اعتبار اسناد رسمی را داشته در باره طرفین و وراثت و قائم مقام آنان معتبر است.

۱ - اگر طرفی که سند بر علیه او اقامه شده است صدور آن را از منتسب الیه تصدیق نماید.

۲ - هر گاه در محکمه ثابت شود که سند مزبور را طرفی که آن را تکذیب کرده یا تردید کرده فی الواقع امضاء یا مهر کرده است.

رئیس - آقایان موافقین با ماده ۱۲۹۱ قیام فرمایند (عده زیادی برخاستند) تصویب شد ماده ۱۲۹۲

ماده ۱۲۹۲ - در مقابل اسناد رسمی یا اسنادی که اعتبار اسناد رسمی را دارد انکار و تردید مسموع نیست و طرف میتواند ادعای جعلیت نسبت باسناد مزبور کند یا ثابت نماید که اسناد مزبور از جهات قانونی از اعتبار افتاده است.

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۲ قیام فرمایند (اکثر قیام کردند) تصویب شد. ماده ۱۲۹۳

ماده ۱۲۹۳ - هر گاه سند بوسیله یکی از مامورین رسمی تنظیم اسناد تهیه شده لیکن مامور صلاحیت تنظیم آن سند را نداشته و یا رعایت ترتیبات مقرر قانونی را در تنظیم سند نکرده باشد سند مزبور در صورتیکه دارای امضاء یا مهر طرف باشد عادی است.

رئیس - آقای اعتبار
اعتبار... میفرمایند. آقای وزیر عدلیه

کرد نمیتوان گفت چون محکمه است و رتبه اش بالاتر پس حکمش را قبول کنیم قانون حدود قرار داده است آن مأمور کارش این است و کاری که خارج از صلاحیت مأمور شد اگر چه آن مأمور اساساً صلاحیت دارد برای اسناد ولی نه تنظیم این سند البته ان سند عادی است حالا مأمور تنبیه میشود بشود ولیکن این ترتیب برای جلوگیری از اختلال اسناد لازم است.

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۳ قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۹۴ قرائت میشود:

ماده ۱۲۹۴ - عدم رعایت مقررات راجعه بحق تمیز که باسناد تعلق میگیرد سند را از رسمیت خارج نمیکند.

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۴ قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۹۵:

ماده ۱۲۹۵ - محاکم ایران باسناد تنظیم شده در کشور های خارجه همان اعتباری را خواهند داد که آن اسناد مطابق قوانین کشوری که در آنجا تنظیم شده دارا می باشد مشروط بر اینکه

اولاً اسناد مزبوره بعلتی از علل قانونی از اعتبار نیفتاده باشد.

ثانیاً مفاد آنها مخالف با قوانین مربوطه بنظم عمومی بااخلاق حسنه ایران نباشد

ثالثاً کشوری که اسناد در آنجا تنظیم شده بموجب قوانین خود با عهود و اسناد تنظیم شده در ایران را نیز باید معتبر بشناسند رابعاً - نماینده سیاسی و یا قنصلی ایران در کشوری که سند در آنجا تنظیم شده یا نماینده سیاسی و یا قنصلی کشور مزبور در ایران تصدیق کرده باشد که سند موافق قوانین محل تنظیم یافته است.

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۵ قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۹۶:

ماده ۱۲۹۶ - هر گاه موافقت باسناد مزبور در ماده قبل با قوانین محل تنظیم خود بتوسط نماینده سیاسی یا قنصلی خارجه در ایران تضدیق شده باشد قبول شدن سند در محاکم ایران متوقف بر این است که وزارت امور خارجه و یا در خارج طهران حکام ایالات و ولایات اغضاء نمایندند خارجه را تصدیق کرده باشند

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۶ قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۹۷:

ماده ۱۲۹۷ - دفاتر تجارته در موارد دعوی تاجر بر تاجر دیگر در صورتیکه دعوی از محاسبات و مطالبات تجارته حاصل شده باشد دلیل محسوب میشود مشروط بر اینکه دفاتر مزبوره مطابق قانون تجارت تنظیم شده باشد.

رئیس - آقای کاشف

کاشف - قانون دفاتر تجارته را که مورد تشریفات رسمی قرار گرفته باشد سند قرار میدهد البته سند عادی ولی در عمل دیده شده است که دفاتر تجارته ولو اینکه ثبت شده باشد در صورتی که ترتیب صحیحی نداشته باشد در هیچ موردی نمیشود حقیقه استناد کرد کما اینکه در عمل مخصوصاً دیده شده که دفاتر مرتب همیشه از دفاتر ثبت شده بیشتر است یا بالعکس حالا در اینجا يك اشکال محاسباتی بنظر بنده رسید خواستم بعرض آقایان برسانم که بنحوی از انحاء این قسمت را رفع فرمایند البته وقتی که دفتر مطابق این ماده اعتباری پیدا می کند بایستی آن تشریفات ثبتی طوری انجام بگیرد که سکنه و روقفه در این سند ثبت پیدا نشود مطابق معمول در آخر سنه محاسباتی که البته در ایران اول حل است دفاتر تجدید می شود برای تجدید دفاتر باید يك سلسله دفاتری را مطابق قانون تجارت برد بداره ثبت بشکنند و تقاضای ثبت کرد وقتی تقاضای ثبت پذیرفته می شود که دفاتر قبل تمام شده باشد و صفحاتی که در او باقی است بوسیله مأمور ثبت باطل شود این هم صحیح است برای اینکه بعد نتوانند اقلامی را الحاق کنند ولی از موقتی که این دفاتر ثبت

داده میشود اغلب در حدود پانزده روز الی یکماه طول میکشد تا تنظیم شود و البته تاریخ تنظیم سندیت دارد مأمور در اول اردی بهشت یا بیستم فروردین ثبت می کند آنوقت معلوم نیست تکلیف معاملات تجارتي که در ظرف این مدت انجام میشود چیست اینجا باید بگوئیم که این معاملات داخل در آن دفتر هست یعنی همان حکم را دارد که سایر معاملات بعد از تاریخ ثبت در آن دفاتر نوشته شده است یا ندارد؟ اگر همان را دارد که البته باید تصریح شود و اگر ندارد آنوقت چطور میتوانیم بگوئیم در يك دفتر ثبت شده بیست روز معاملاتش صحیح نیست و سندیت ندارد بقیه اش سندیت دارد مگر اینکه اجرای این کار را طوری ترتیب بدهند که وقفه حاصل نشود یعنی در اول فروردین دفتری که ثبت داده میشود همان روز ثبت شود و تاریخ همان روز سندیت داشته باشد.

وزیر عدلیه - در هر حال این قسمت مربوط باینقانون نیست و این قانون بطور کلی يك ترتیبی را معین میکند و برای آن مدتی که نماینده محترم تذکر دادند که در اداره ثبت اسناد دفاتر معطل میشود البته باید يك فکری کنند باسم دفتر موقتی و يك همچو چیز هائی داشته باشند که آن چند روزی که دفتر اصلی معطل است در آنجا تنظیم شود ولی در هر حال وقتی که او هم درست شد باز مشمول این ماده می شود.

رئیس - موافقین ماده ۱۲۹۷ قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۲۹۸

ماده ۱۲۹۸ - دفتر تاجر در مقابل غیر تاجر سندیت ندارد فقط ممکن است جزء قرائن و امارات قبول شود لیکن اگر کسی بدفتر تاجر استناد کرد نمیتواند تفکیک کرده آنچه را که بر رفع اوست قبول و آنچه که بر ضرر او است رد کنند مگر آنکه بی اعتباری آنچه را که بر ضرر او است ثابت کنند.

رئیس - موافقین با ماده ۱۲۹۸ قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)

در ماده قبل ممضی بامضاء طرف بوده و با طرف بطلان آنرا قبول کند و با آنکه بطلان آن در محکمه ثابت شود مندرجات مزبوره بلا اثر خواهد بود

رئیس - موافقین ماده ۱۳۰۳ قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۳۰۴

ماده ۱۳۰۴ - هرگاه امضای تمهیدی در خود تمهیدنامه نشده و در نوشته علیحده شده باشد آن تمهیدنامه بر علیه امضا کننده دلیل است در صورتیکه در نوشته مصرح باشد که بکدام تمهید یا معامله مربوط است.

رئیس - موافقین ماده ۱۳۰۴ قیام فرمایند
(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده ۱۳۰۵

ماده ۱۳۰۵ - در اسناد رسمی تاریخ تنظیم معتبر است حتی بر علیه اشخاص ثالث ولی در اسناد عادی تاریخ فقط در باره اشخاصی که شرکت در تنظیم آنها داشته و ورثه آنان و کسی که بنفع او وصیت شده معتبر است

رئیس - آقای دکتر جوان

دکتر جوان - راجع بتاریخ اسناد بطور کلی در قانون محاکمات تکلیفی معلوم شده ولی در این ماده طوری نوشته شده مخصوصاً راجع باسناد عادی تغییری داده شده بنظر بنده در اسناد رسمی تاریخی که در دفتر ثبت شده است اشخاص ثالث نمیتوانند بگویند تاریخ این سند صحیح نیست چون تاریخش در دفاتر مربوطه ثبت شده ولی راجع بابین قسمت در قانون اصول محاکمات حقوقی معین کرده که اشخاص میتوانند تاریخ اسناد عادی را تردید بکنند یعنی بگویند که این سند بین دو نفر تنظیم شده ولی من نمیدانم حقیقه تاریخ این سند همین است یا اینکه بعد نوشته شده است و قبلاً تاریخ گذاشته اند و آن کسی که استناد بسند عادی میکند مکلف است ثابت کند که این سند عادی تاریخش موقعی نوشته شده که در همان سند معین شده از

قبیل اینکه ثبت های ادارات باشد یا دلیل دیگری بیابورد راجع بتاریخ بنا بر این بموجب آن قانون اگر کسی ثابت کرد که تاریخ سند عادی همان موقعی نوشته شده است که طرف مقابل آنرا تردید کرده آن تاریخ سند عادی حتماً نسبت باشخاص ثالث هم مؤثر است برای اینکه وقتی ثابت شد که این سند در اول شهریور ۱۳۰۴ نوشته شده البته بر علیه اشخاص ثالث هم تأثیر دارد یعنی تأثیر چنین تاریخ همان تأثیر تاریخ اسناد رسمی است ولی در این ماده نسبت باسناد رسمی گفته شده است حتی برای اشخاص ثالث هم تأثیر دارد ولی نسبت باسناد عادی بطور کلی نوشته شده است اشخاصی که در تنظیم آن مداخله داشته اند درباره آنها معتبر است در صورتیکه مطابق قانون محاکمات که قبلاً تصویب شد اگر کسی توانست ثابت کند بموجب دلائل که سند عادی در فلان تاریخ نوشته شده البته آن تاریخ نسبت باشخاص ثالث هم مؤثر خواهد بود از این جهت بنده تصور میکنم همان قیدی که نسبت باسناد رسمی شده است در اسناد عادی هم بشود که وقتی ثابت شود تاریخ آن نسبت باشخاص ثالث هم مؤثر باشد.

وزیر عدلیه - آقای دکتر جوان در موقع مذاکره این

ماده در کمیسیون نبودند آنجا مذاکره شد مقصود از این ماده این است که وقتی البته در محکمه ثابت شد اعم از اینکه نسبت باسم باشد نسبت بمبلغ باشد تاریخ باشد جهات مؤثره هر چه اثبات شد اثبات شده است و در این هیچ حرفی نیست صحبت در این است که آیا طرف مقابل یعنی کسی که بر علیه او سند ابراز شده بتاریخ سند خود تاریخ میتواند تردید کند تکذیب کند یا خیر این ماده میگوید نسبت باسناد رسمی نمیتواند برای اینکه اسناد رسمی اصل دارد و اصلش آن دفتری است که در آنجا مضبوط است و سند چون رسمی است نسبت بتاریخش هم اشخاص ثالث نمیتوانند تردید کنند اما نسبت باسناد عادی میتواند تردید کنند کی میتواند تردید کند؟ آنکسی که تاریخ را گذاشته است البته خیر آنکسی هم که شریک بوده است و با هم سندی

رئیس - موافقین ماده ۱۳۰۷ قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۳۰۸ :

ماده ۱۳۰۸ - دعوی سقوط حق از قبیل پرداخت دین - اقاله - فسخ - ابراء و امثال آنها در مقابل سند رسمی یا سندی که اعتبار آن در محکمه محرز شده ولو آنکه موضوع سند کمتر از پانصد ریال باشد بشهادت قابل اثبات نیست .

رئیس - موافقین با ماده ۱۳۰۸ قیام فرمایند
(اغلب نمایندگان برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۳۰۹ :

ماده ۱۳۰۹ - در مقابل سند رسمی یا سندی که اعتبار آن در محکمه محرز شده دعوی که مخالف با مفاد یا مندرجات آن باشد بشهادت قابل اثبات نمیگردد

رئیس - موافقین با ماده ۱۳۰۹ قیام فرمایند
(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۳۱۰ :

ماده ۱۳۱۰ - اگر موضوع دعوی عقد یا ایقاع و یا تمهدی بیش از پانصد ریال باشد نمیتوان آنرا فقط بوسیله شهود اثبات کرد اگر چه مدعی دعوی خود را به پانصد ریال تقلیل داده یا از مازاد آن صرف نظر کند .

رئیس - موافقین با ماده ۱۳۱۰ قیام فرمایند (غالب نمایندگان قیام نمودند) تصویب شد

[۴- موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]

رئیس - روز شنبه روزعید مبعث است حسب معمول همیشه اقتراع میشد برای شرفیابی ولی چون همه آقایان نمایندگان شرفیاب خواهند شد دیگر محتاج بقرعه نیست . اگر تصویب میفرمائید جلسه را ختم کنیم (صحیح است) جلسه آینده روز پنجشنبه هشتم آبان سه ساعت قبل از ظهر دستور بقیه این قانون

(مجلس ساعت یازده و سه ربع ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - حسن اسفندیاری

را بامضای همدیگر تاریخ گذاشته اند البته خیر وراث آنها هم نمیتوانند ولی اشخاص ثالث نمیتوانند و آن این است که دعوی جعل میکنند این دو نفر با همدیگر سند را نوشته اند خط خودشان است امضاء هم خودشان کرده اند تاریخ هم خودشان گذاشته اند بمیل خودشان تاریخ پارسال گذاشته اند برای اینکه بر ضرر من تمام شود فرض بفرمائید من يك ملكی را خریده ام آن شخص فروشنده خودش بمن فروخته و امضا کرده است ولی تاریخ را مقدم گذاشته چرا نتوانند نسبت باو تکذیب و تردید کنند ؟ ولی وقتی که در محکمه ثابت شد البته صحیح است هر چه ثابت شد حکمش همراهش است و محتاج بذکر نیست مقصود از معتبر این است که در اسناد رسمی تردید و تکذیب جایز نیست و در اسناد عادی همانطور که در اصل سند میتوان تکذیب کرد نسبت بتاریخش هم علیحده میتوان تکذیب کرد .

رئیس - موافقین ماده ۱۳۰۵ قیام فرمایند
(اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۳۰۶ :

کتاب سوم - در شهادت

باب اول - در موارد شهادت .

ماده ۱۳۰۶ - جز در مواردی که قانون استثناء کرده است هیچیک از عقود و ایقاعات و تمهدات را که موضوع آن عیناً یا قیمة بیش از پانصد ریال باشد نمیتوان فقط بوسیله شهادت شفاهی یا کتبی اثبات کرد ولی این حکم مانع از این نیست که محاکم برای مزید اطلاع و کشف حقیقت باظهارات شهود رسیدگی کنند

رئیس - موافقین ماده ۱۳۰۶ قیام فرمایند
(اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده ۱۳۰۷ :

ماده ۱۳۰۷ - در مورد عقود و ایقاعات و تمهدات مذکوره در ماده فوق کسی هم که مدعی است بتمهد خود عمل کرده یا بنوعی از ابعاء قانونی بری شده است نمیتواند ادعای خود را فقط بوسیله شهادت ثابت کند